

การประชุมคณะกรรมการบูรณาการ เพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม ครั้งที่ 1/2564

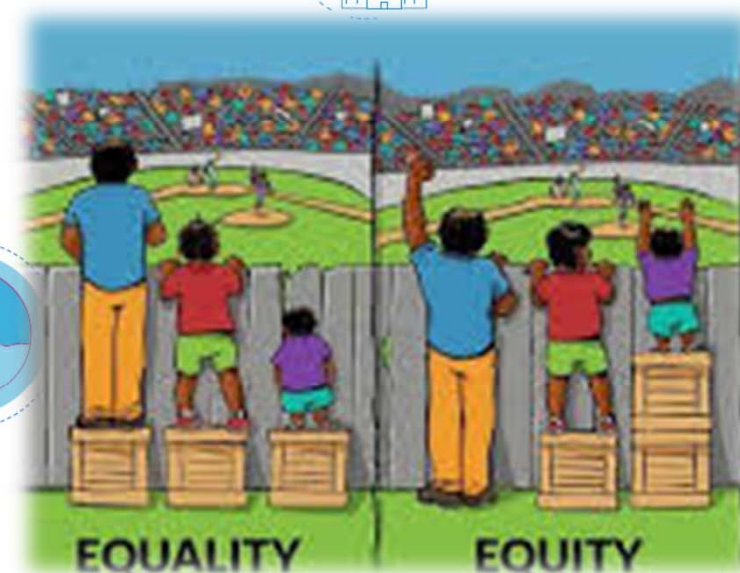
วันพฤหัสบดีที่ 2 ธันวาคม 2564

เวลา 13.30 น.

ณ ตึกภักดีบดินทร์ ทำเนียบรัฐบาล

Income inequality is usually larger in cities than in rural areas

Highly skilled workers are benefiting the most from new technologies

ระเบียบวาระการประชุม

วาระที่ 1 เรื่องประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

วาระที่ 2 เรื่องเพื่อทราบ

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม และการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำและความยากจนของประเทศไทย ปี 2563

2.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม

วาระที่ 3 เรื่องเพื่อพิจารณา

แนวทางการขับเคลื่อนการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม

วาระที่ 4 เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)

วาระที่

1

เรื่องประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

วาระที่

2

เรื่องเพื่อทราบ

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม และการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ

วาระที่ 2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการฯ และการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ

1. องค์ประกอบ

25 ท่าน

ประธาน

นายกรัฐมนตรี

รองประธาน

รองนายกรัฐมนตรี ที่ได้รับมอบหมาย

กรรมการ

1. รมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี	7. รมว.กระทรวงยุติธรรม	14. ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
2. รมว.กระทรวงการคลัง	8. รมว.กระทรวงแรงงาน	15. ประธานสมาคมธนาคารไทย
3. รมว.กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	9. รมว.กระทรวงศึกษาธิการ	16. นายวิโรฒ สันติประภพ
4. รมว.กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	10. รมว.กระทรวงสาธารณสุข	17. นายเอ็นนู ซื่อสุวรรณ
5. รมว.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	11. ผอ.สำนักงานงบประมาณ	18. นายกิตติพงษ์ กิตยารักษ์
6. รมว.กระทรวงมหาดไทย	12. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา	19. รองศาสตราจารย์ปัทมาวดี โพชนุกูล
	13. ประธานกรรมการหอการค้าไทยและสภาหอการค้าไทย	20. นายสมชัย จิตสุชน

ฝ่ายเลขานุการ

1. เลขาธิการ สศช. 2. รองเลขาธิการ สศช. 3. เจ้าหน้าที่ สศช. ที่ได้รับมอบหมาย

2. หน้าที่และอำนาจ

- ☐ วางแนวทางและวิธีการดำเนินการระหว่างหน่วยงานของรัฐเพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันในการกำหนดแผนงาน โครงการ และการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม
- ☐ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการดำเนินงานตามภารกิจ แผนงาน หรือโครงการของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม
- ☐ พิจารณากำหนดแผนงานหรือโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคมที่จำเป็น เพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายรัฐบาล
- ☐ เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานของรัฐในการกำหนดแผนงาน โครงการ และงบประมาณ
- ☐ เสนอแนะต่อ ครม. ในการจัดทำ แก้ไขเพิ่มเติม หรือปรับปรุงกฎหมาย กฎ และมาตรการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐและเอกชน เพื่อการพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม
- ☐ ติดตามและประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ และข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม
- ☐ ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบนี้ หรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

วาระที่

2

เรื่องเพื่อทราบ

2.2 สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำและความยากจนของประเทศไทย ปี 2563

สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำ

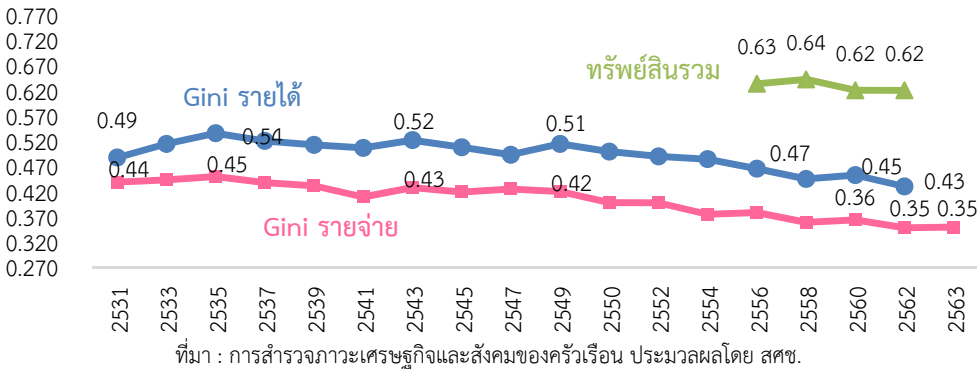
2. สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำ ปี 2563

สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำ ด้านรายได้และด้านความมั่งคั่ง

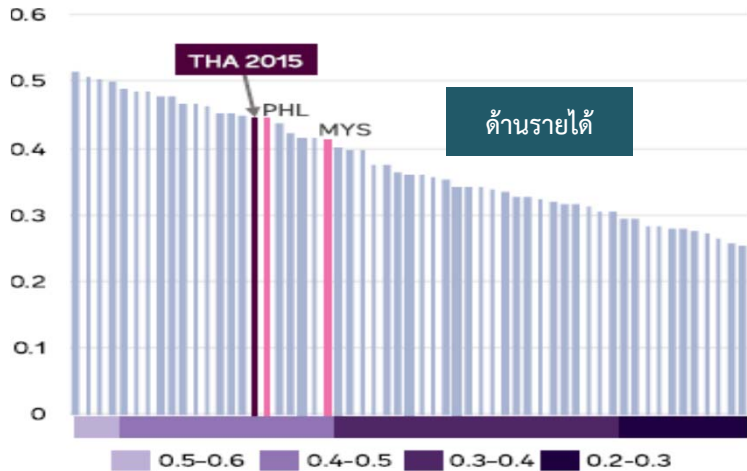
- ในช่วงตั้งแต่ 2531 - 2562 ความเหลื่อมล้ำทางด้านการรายได้มีแนวโน้มค่อยๆ ลดลงอย่างต่อเนื่อง สะท้อนว่า คนมีความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจมากขึ้น เช่นเดียวกับความเหลื่อมล้ำด้านรายจ่าย
- อย่างไรก็ตาม ความเหลื่อมล้ำด้านรายจ่ายเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี 2563 จาก 0.348 ในปี 2562 เป็น 0.350 เกิดจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของกลุ่มประชากรที่มีฐานะปานกลางถึงดี (decile 3-10) เพิ่มขึ้น จากค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตประจำวันที่สูงขึ้น ขณะที่กลุ่มประชากรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ (decile 1-2) มีรายจ่ายฯ ลดลงจากการสูญเสียรายได้และจากความเปราะบางทางการเงิน

เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคระหว่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยยังคงมีความเหลื่อมล้ำอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าจีนิด้านรายได้สูงกว่าฟิลิปปินส์และมาเลเซีย ในปี 2558

ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ด้านรายได้ และด้านการถือครองทรัพย์สิน

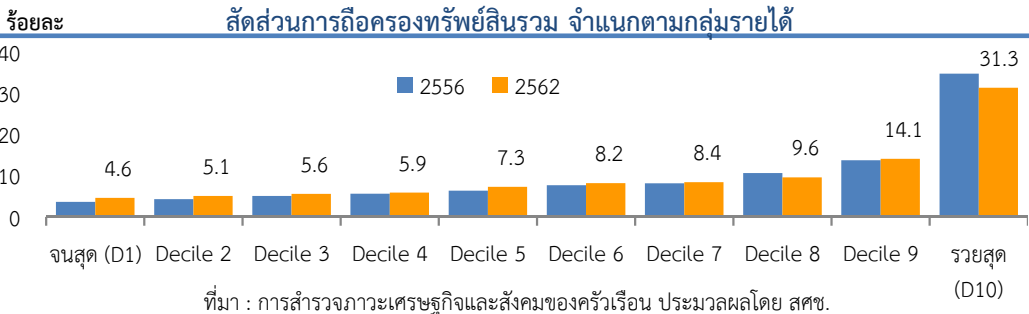

เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของไทยกับต่างประเทศ

ที่มา : รายงาน จัปชีพจรความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ของธนาคารโลก (2563)

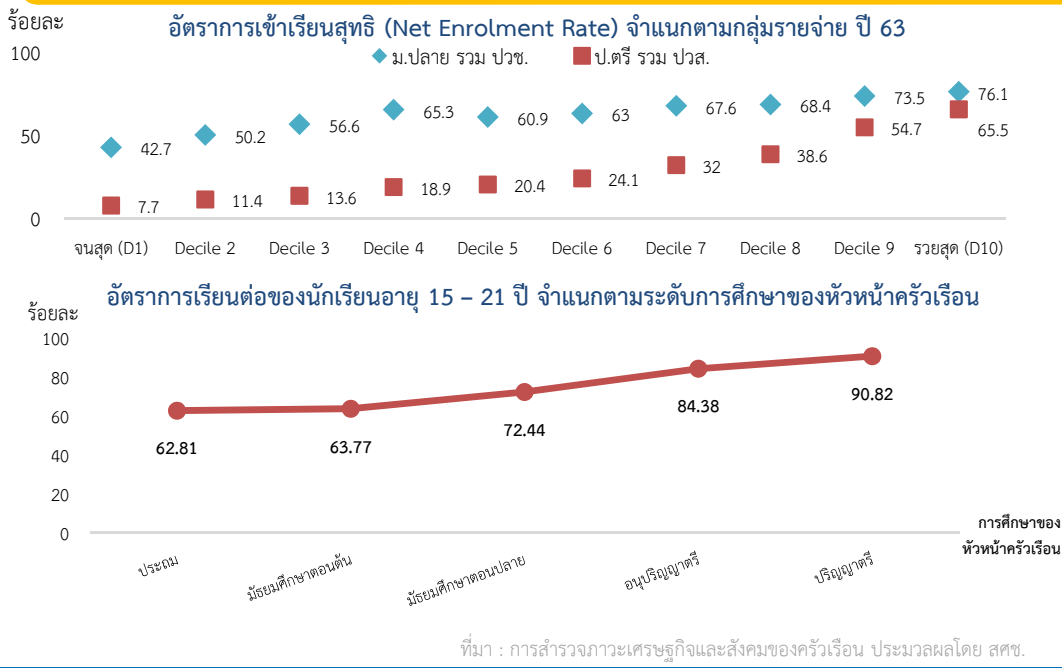
- ความเหลื่อมล้ำด้านความมั่งคั่งของไทยอยู่ในระดับสูงกว่าความเหลื่อมล้ำด้านรายได้มาก และมีลักษณะที่สะสมและส่งต่อไปยังคนในรุ่นต่อไป (Intergeneration transmission)
- เมื่อจำแนกตามประเภททรัพย์สิน พบว่า การถือครองบ้าน ที่ดิน และสิ่งปลูกสร้างที่ใช้ประกอบธุรกิจ/เกษตรฯ เป็นประเภททรัพย์สินที่มีความไม่เสมอภาคมากที่สุด และมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับทรัพย์สินทางการเงิน ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้สูงขึ้น เพราะทรัพย์สินทั้งสองประเภทเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการสร้างผลตอบแทนที่มีอัตราผลตอบแทน (Returns) ที่สูง นำไปสู่กระบวนการสะสมความมั่งคั่งต่อไป
- เมื่อจำแนกคนตามกลุ่มรายได้ (Decile by income) พบว่า กลุ่มรายได้สูงสุด (decile 10) มีส่วนแบ่งมูลค่าทรัพย์สินสูงถึง 31.30% ของทรัพย์สินรวมทั้งประเทศในปี 2562

2. สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำ ปี 2563 (ต่อ)

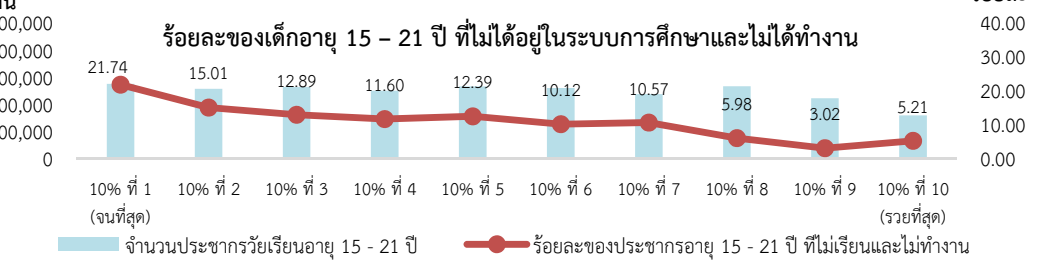
สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำ - ด้านการศึกษา

- ด้านโอกาสการเข้าถึงการศึกษา
- 1. กลุ่มเด็กที่มีฐานะดีที่สุด (decile 10) มีอัตราการเข้าศึกษาต่อระดับ ม.ปลาย ร้อยละ 76.1 สูงกว่าเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำที่สุด (decile 1) เกือบ 2 เท่า และเพิ่มขึ้นเป็น 9 เท่า ในระดับอุดมศึกษา
 - 2. ในปี 2563 มีประเด็นที่ต้องติดตาม จากสถานการณ์โควิด-19 ที่มีแนวโน้มทำให้นักศึกษาโดยเฉพาะในกลุ่มครัวเรือนที่ยากจนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่สูงขึ้นน้อยลง และโอกาสในการหลุดนอกระบบการศึกษาที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งระบบการคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษา TCAS ที่ไม่เอื้อต่อกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อย เนื่องจากการคัดเลือกถึง 5 รอบ แต่ละรอบต้องเสียค่าธรรมเนียมสูง
 - 3. โอกาสในการได้รับการศึกษาของเด็กสัมพันธกับระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งอัตราการเรียนต่อในระดับการศึกษาที่สูงส่งผลต่อระดับรายได้ของเด็กในระยะยาว

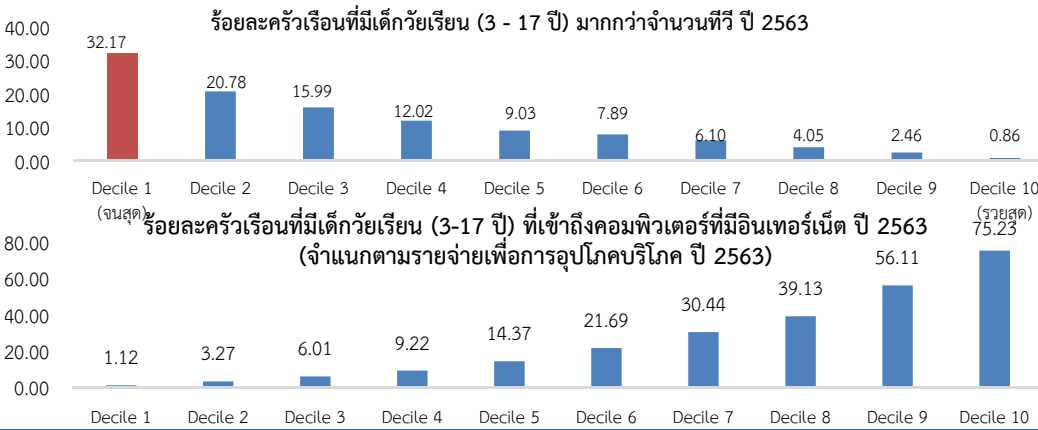

ข้อสังเกตต่อความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

◆ เด็กที่ออกกลางคัน (อายุ 15-21 ปี) จำนวนมากไม่ได้ทำงาน โดยเฉพาะกลุ่ม Decile 1 มีสูงถึงร้อยละ 21.7 ของประชากรวัยดังกล่าวใน Decile 1 การออกกลางคันโดยไม่ได้อยู่ในสถานประกอบการ การศึกษาหรือฝึกอบรม หรือในกิจกรรมสะสมทุนมนุษย์ (Net in Education, Employment or Training: NEETs) มีจำนวนมากและต่อเนื่อง จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของประชากรในระยะยาว ต้องลดจำนวนเด็กออกกลางคันโดยนำกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาเพื่อสร้างโอกาสในอนาคต

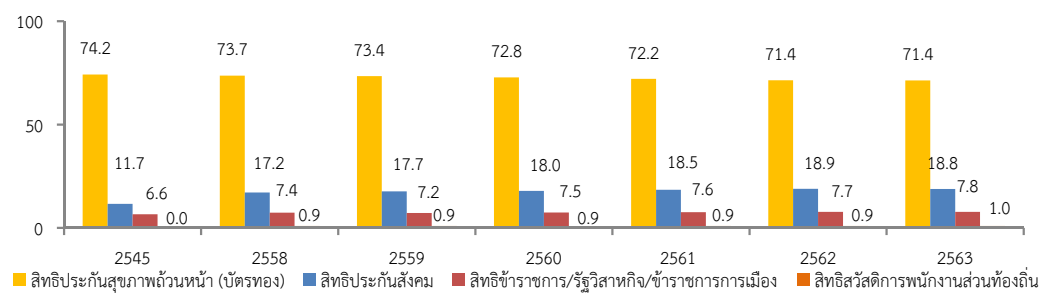
◆ สถานการณ์โควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการศึกษา เนื่องจากการเรียนการสอนในห้องเรียนไม่สามารถทำได้ ต้องเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้อื่น ซึ่งยังคงมีข้อจำกัดโดยเฉพาะกับนักเรียนในครัวเรือนยากจน โดยครัวเรือนที่มีฐานะไม่ดี (Decile 1-2) มีข้อจำกัดทั้งด้านจำนวนทีวี การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และจำนวนสมาร์ทโฟน ขณะที่จำนวนเด็กวัยเรียนในครัวเรือนสูงกว่า กลุ่มครัวเรือนฐานรากกว่า

2. สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำ ปี 2563 (ต่อ)

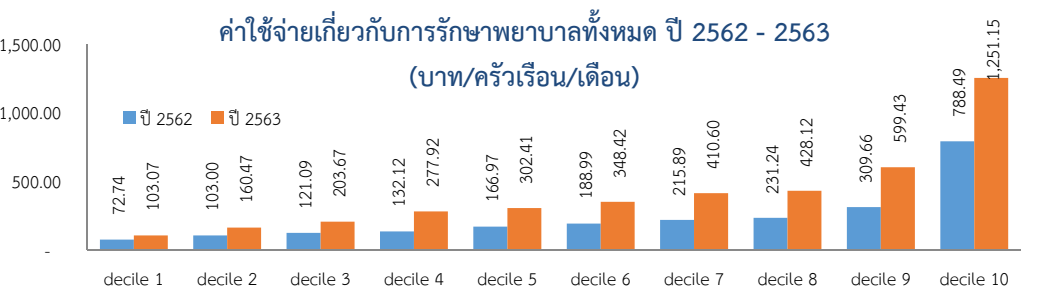
ความเหลื่อมล้ำด้านสาธารณสุข

ความครอบคลุมสิทธิในระบบหลักประกันสุขภาพ (ร้อยละ)

ประชาชนร้อยละ 99.89 เข้าถึงสิทธิหลักประกันสุขภาพ แต่ยังมี**ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพบริการระหว่างพื้นที่** จากการกระจุกตัวของบุคลากรทางการแพทย์และเครื่องมือทางการแพทย์ในเมืองหลวงและเมืองใหญ่

ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19

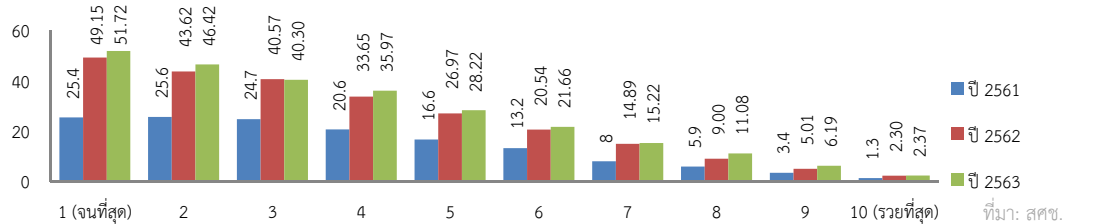

สถานการณ์โควิด-19 ส่งผลให้ครัวเรือนมีรายจ่ายด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น อย่างไม่เท่าเทียมกัน โดยกลุ่มฐานะตี่จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในอัตราที่มากกว่า สะท้อนถึงความสามารถในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพที่ดีกว่า ทั้งในด้านการจัดหาเวชภัณฑ์ที่จำเป็น การเข้าถึงการตรวจคัดกรอง รวมถึงการเข้ารับรักษาในสถานพยาบาล

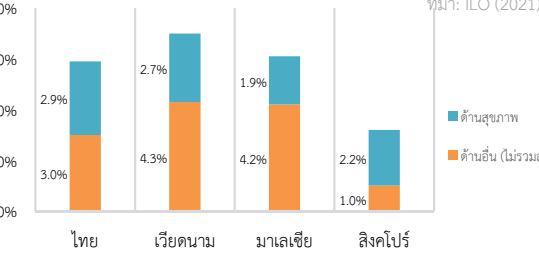
สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการ

- การจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและเบี้ยยังชีพผู้พิการ สามารถครอบคลุมประชากรที่มีฐานะไม่ดีได้ในสัดส่วนสูง แต่**โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด** พบว่ามีร้อยละ 30 ของครัวเรือนยากจนยังเข้าไม่ถึง ขณะที่**โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ** ยังมีช่องว่างของการคัดกรอง ทำให้ความช่วยเหลือไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย
- แม้ว่าประเทศไทยจะมีการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมประชากรจำนวนมาก แต่**มูลค่าความช่วยเหลือ** ยังคงไม่เพียงพอที่จะแก้ปัญหาความยากจนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสัดส่วนรายจ่ายเพื่อการคุ้มครองทางสังคมต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 5.9 ซึ่งต่ำกว่าเวียดนามและมาเลเซียที่มีสัดส่วนร้อยละ 7 และร้อยละ 6.1 ตามลำดับ
- ยัง**ไม่สามารถครอบคลุมแรงงานนอกระบบ**ได้อย่างเพียงพอ โดยสัดส่วนแรงงานนอกระบบที่สามารถเข้าถึงระบบประกันสังคมอยู่ที่ร้อยละ 14.61
- ประเทศไทย มีการใช้**เลขบัตรประชาชน 13 หลัก**และระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์อย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็น**จุดแข็งสำคัญ**ของประเทศในการเชื่อมโยงข้อมูลและระบบสวัสดิการทางสังคมของประเทศให้เป็นระบบเดียว

ผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำแนกตามกลุ่มรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

สัดส่วนรายจ่ายเพื่อการคุ้มครองทางสังคมต่อ GDP ปี 2563

สัดส่วนแรงงานนอกระบบที่เข้าถึงระบบประกันสังคมต่อกำลังแรงงาน

2. สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำ ปี 2563 (ต่อ)

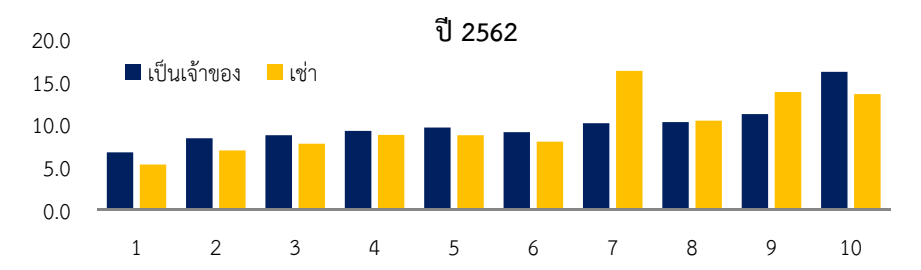
ความเหลื่อมล้ำด้านที่ดิน การเข้าถึงทุน และโครงสร้างพื้นฐาน

ในปี 2562 ประชาชนที่มีความต้องการกู้ยืมเงินแต่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ร้อยละ 8.58 ของประชากรทั้งหมด และในจำนวนนี้เป็นประชากรที่มีระดับรายจ่ายต่ำที่สุด (decile 1) กว่าร้อยละ 12 ซึ่งสะท้อนภาพความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของไทย

สัดส่วนการถือครองที่ดินเกษตรของเกษตรกรร้อยละ 10 ที่มีรายจ่ายสูงที่สุด (decile 10) กับกลุ่มที่มีรายจ่ายต่ำที่สุด (decile 1) พบว่า เกษตรกรรายรวย (decile 10) ถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินมากกว่าเกษตรกรรายจน (decile 1) ถึง 2.40 เท่า ในปี 2562

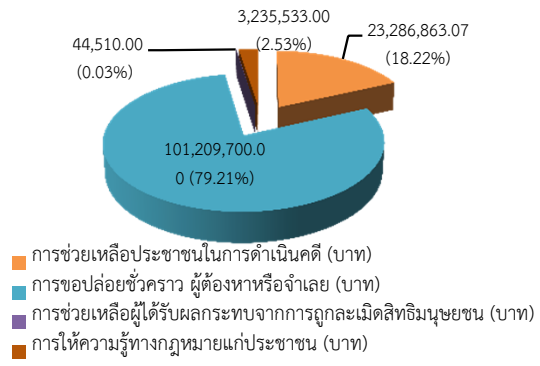
ประชาชนทุกกลุ่มระดับรายจ่ายสามารถเข้าถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้นานกว่าร้อยละ 90 และมีสัดส่วนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มที่มีรายจ่ายต่ำสุด (decile 1) ซึ่งเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 41.39 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 54.29 ในปี 2563

สัดส่วนการถือครองที่ดินของเกษตรกร จำแนกตามประเภทของการถือครอง และกลุ่มประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามระดับรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (decile by expenditure)

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

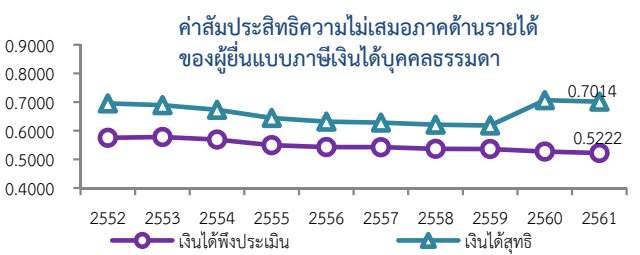
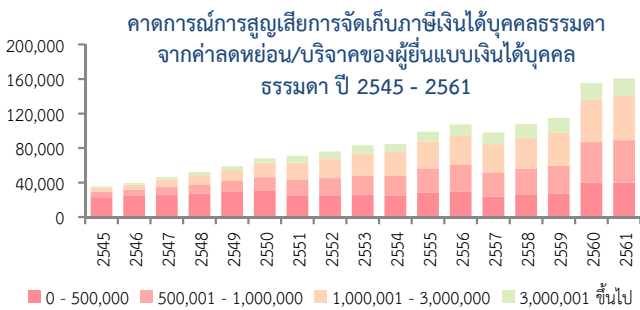

การขอลดค่าธรรมเนียมผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายสูงที่สุด และเป็นปัญหาที่สะท้อนความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของผู้มีรายได้น้อย โดยในปี 2563 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายละ 216,260.04 บาท หากผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่สามารถเข้าถึงกองทุนยุติธรรม อาจส่งผลให้ถูกกักขังในระหว่างกระบวนการพิจารณาคดี

ที่มา: สำนักงานกองทุนยุติธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำ - ด้านภาษี

- โครงสร้างภาษีของประเทศไทยส่วนใหญ่ยังคงเป็นภาษีทางอ้อม (สัดส่วน 58%) ซึ่งจัดเก็บจากฐานการบริโภคที่มีอัตราภาษีคงที่เป็นหลัก ขณะที่ภาษีทางตรงซึ่งมีอัตราก้าวหน้า มีสัดส่วนน้อยกว่าทำให้โครงสร้างภาษีไม่สนับสนุนการกระจายรายได้เท่าที่ควร
- แนวโน้มมูลค่าความสูญเสียรายได้จากการใช้มาตรการค่าหย่อน/บริจาคปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการสูญเสียรายได้ของภาครัฐจากกลุ่มผู้มีรายได้สูง (มากกว่า 5 แสนบาทต่อปี) มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเพราะเป็นกลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากมาตรการค่าลดหย่อนทำให้ฐานภาษีแคบและระดับอัตราภาษีที่คำนวณลดลง
- ข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี 2552 - 2561 สะท้อนว่าเครื่องมือทางด้านภาษี (ค่าลดหย่อนและการหักค่าใช้จ่าย) มีส่วนทำให้ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ของผู้ยื่นแบบภาษีฯ เพิ่มขึ้น

ที่มา : กรมสรรพากร และประมวลผลโดย สศช.

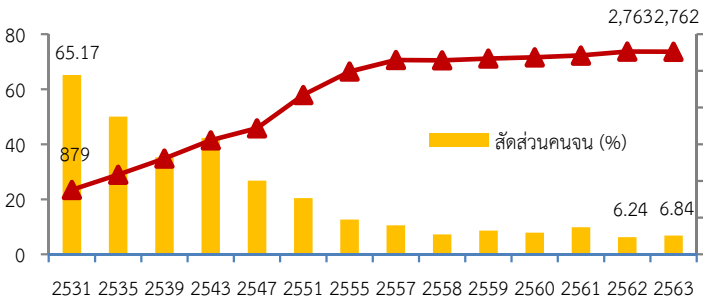

สถานการณ์ความยากจน

3. สถานการณ์ความยากจน ปี 2563

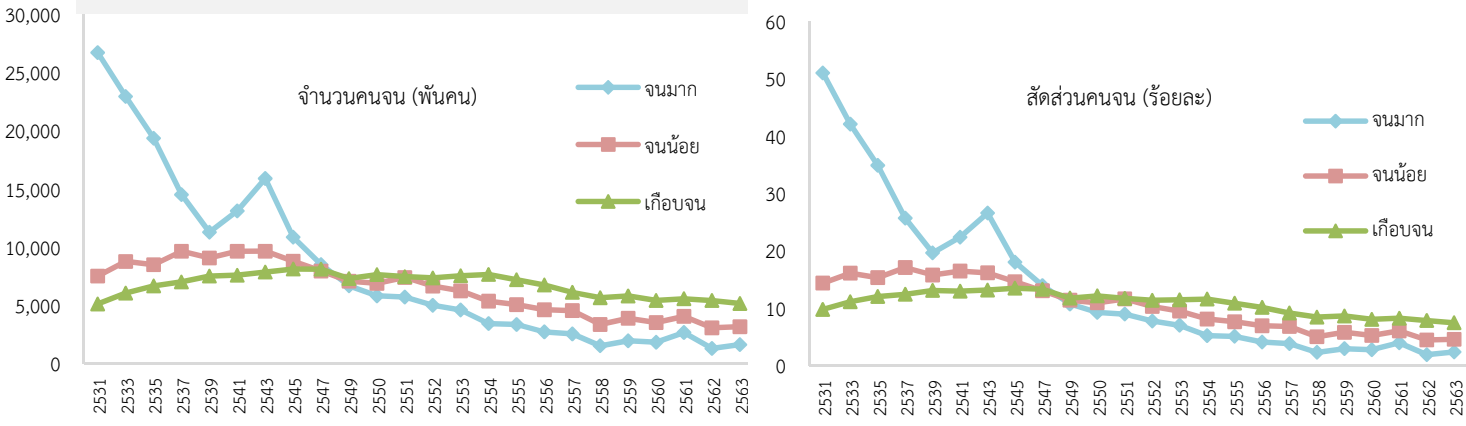
สถานการณ์ความยากจน

“ปี 2562 คนจนลดลงจนบรรลุเป้าหมายแผนฯ 12”

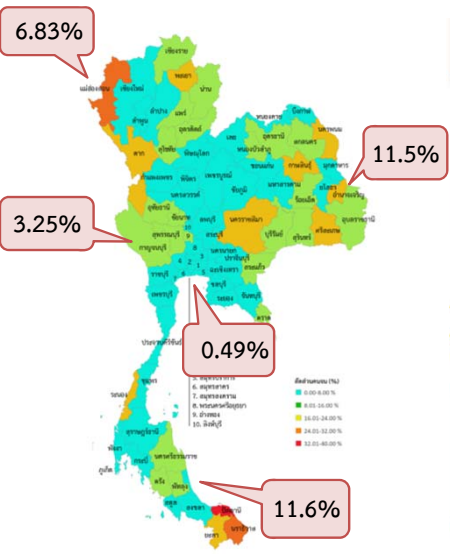

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ประมวลผลโดย สศช.

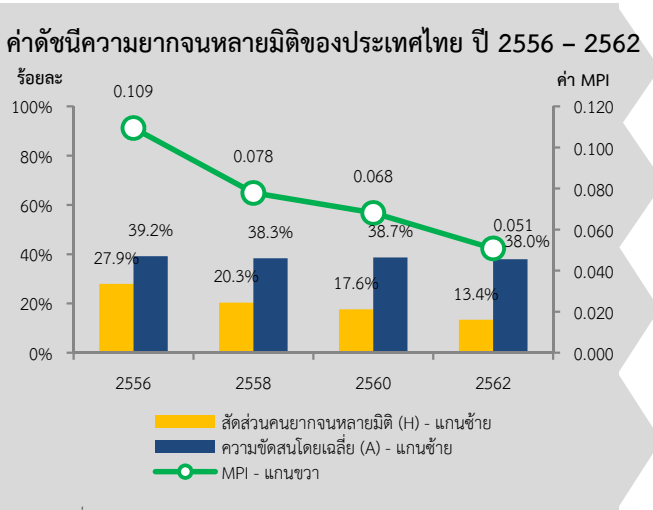
คนยากจนมาก หรือผู้ที่มียารายได้ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเส้นความยากจน มีจำนวนทั้งสิ้น 1.61 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่มีจำนวน 1.28 ล้านคน ขณะที่ คนเกือบจน (Near poor) หรือประชากรกลุ่มเสี่ยงที่จะจน มีจำนวนทั้งสิ้น 5.14 ล้านคน ลดลงจากปี 2561 ที่มีจำนวน 5.4 ล้านคน

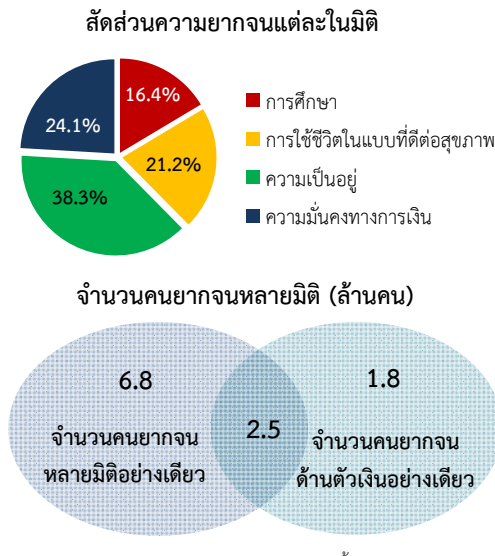
- ปี 2563 มีคนจน 4.8 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 6.84 ของประชากรทั้งหมด
- สัดส่วนคนจนในปี 2563 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนตามผลกระทบของโควิด-19 ที่กระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการจ้าง อย่างไรก็ตาม ผลจากมาตรการช่วยเหลือเยียวยาของรัฐบาลมีส่วนช่วยให้คนไม่ตกเป็นคนยากจนจำนวนมาก
- ภาคที่มีสัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นในปี 2563 คือ ภาคอีสาน ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยภาคใต้เป็นภาคที่มีปัญหาความยากจนสูงสุด

ค่าดัชนีความยากจนหลายมิติของประเทศไทย ปี 2556 - 2562

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของคนจน

- ◆ ร้อยละ 76.87 ของคนจนที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า ขณะที่ เด็กยากจนในระดับต่ำกว่ามัธยมปลาย มีค่าใช้จ่ายด้านการเรียนมากกว่าร้อยละ 40 ในเรื่องการเดินทางไปเรียน
- ◆ ครัวเรือนยากจนมีอัตราการพึ่งพิง (จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี และผู้สูงอายุ ต่อวัยแรงงาน) ที่ร้อยละ 104.4 สูงกว่าไม่จน 2 เท่า
- ◆ คนจนส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระถึงร้อยละ 42.55 ขณะที่ภาคเกษตรกรรมเป็นภาคที่มีปัญหาความยากจนมากที่สุด
- ◆ หนี้สินของครัวเรือนยากจน ส่วนใหญ่เป็นหนี้สินจากการกู้ยืมเพื่อทำการเกษตร รองลงมาเป็นหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภค
- ◆ ร้อยละ 97.70 ของคนจนเข้าถึงสวัสดิการการรักษาพยาบาล
ร้อยละ 51.10 ของคนจนมีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
ร้อยละ 90.39 ของผู้สูงอายุที่ยากจนได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
ร้อยละ 76.92 ของผู้พิการที่ยากจนได้รับเบี้ยยังชีพผู้พิการ

- ◆ มาตรการยกระดับรายได้ และการสนับสนุนให้คนจนเข้าถึงสวัสดิการที่ผ่านมา ยังไม่ช่วยให้คนจนหลุดพ้นจากความยากจนได้มาก ซึ่งต้องเน้นการเพิ่มทักษะ องค์ความรู้ และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งเชื่อมโยงกับระบบตลาด จึงจะช่วยให้คนจนหลุดพ้นจากความยากจน ขณะเดียวกันรัฐต้องมีระบบข้อมูลที่แม่นยำและมีประสิทธิภาพในการหาคนจนที่แท้จริงเพื่อให้ความช่วยเหลือ

- ◆ ปัญหาเชิงโครงสร้าง
 - คนจนมีการศึกษาน้อย รายได้น้อย พึ่งพิงสูง ไม่มีหลักประกัน และมีความเสี่ยงจากการตกงาน ทำให้โอกาสในการหลุดพ้นจากความยากจนได้ยาก อาจต้องมีแนวทางการจัดสวัสดิการเพิ่มขึ้นกับกลุ่มครัวเรือนที่มีอัตราพึ่งพิงสูง และไม่มีส่วนร่วมกับเศรษฐกิจ กลุ่มที่มีความเสี่ยงจากการตกงาน เพื่อให้คนกลุ่มนี้มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีพอยู่ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในช่วงโควิด-19
 - การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กยากจนต้องพิจารณาปัจจัยการช่วยเหลืออื่นๆ นอกเหนือจากการให้ทุนการศึกษา อาทิ ความจำเป็นของครัวเรือน
 - คนจนกลุ่มใหญ่ที่เป็นแรงงานในภาคเกษตร ไม่ได้เป็นเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกิน แต่มีปัญหาการทำเกษตรที่การสร้างรายได้ไม่พอกับการยังชีพ เนื่องจากผลผลิตต่อไร่ต่ำ ขาดแหล่งน้ำ และแรงงานเกษตรเป็นผู้สูงอายุ การแก้ไขปัญหามองต้องพิจารณาทั้งห่วงโซ่อุปทานเชิงโครงสร้าง โดยเน้นที่กลุ่มคนจน

ข้อสังเกตเกี่ยวกับปัญหา
ความยากจนของไทย

วาระที่

2

เรื่องเพื่อทราบ

2.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม

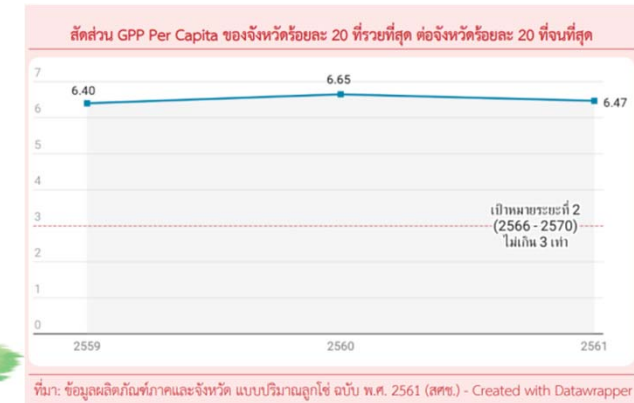
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

6 แผนแม่บทฯ ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

แผนแม่บทประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ ได้กำหนดตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับมิติการลดความเหลื่อมล้ำ คือ ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ลดลง วัดจากสัดส่วน GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด ทั้งนี้ พบว่าปี 2561 สัดส่วน GPP per capita ของกลุ่มจังหวัดที่รวยที่สุด* ต่อ GPP per capita ของกลุ่มจังหวัดที่จนที่สุด** คิดเป็น 6.47 เท่า มากกว่าค่าเป้าหมายในปี 2566-2570 ที่กำหนดไว้ไม่เกิน 3 เท่า

2562

2563

เป้าหมายระดับแผนย่อยที่ต้องบรรลุในปี 2565

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

- เมืองในพื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการพัฒนาเพื่อกระจายความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ : ปี พ.ศ. 2565 เมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ 6 เมือง (กรุงเทพมหานครและปริมณฑล, ขอนแก่น, เชียงใหม่, เมืองในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, สงขลา, และภูเก็ต) ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองอัจฉริยะในทุกมิติ

2562

2563

- ลงทุนโครงสร้างพื้นฐานในเมือง เพื่อการพัฒนาสู่การเป็นเมืองอัจฉริยะในทุกมิติ อาทิ ระบบคมนาคมขนส่ง ระบบดิจิทัล สาธารณสุข และการศึกษา เป็นต้น

โดยในเบื้องต้นอาจกำหนดให้มีกฎระเบียบด้านโครงสร้างการบริหารจัดการความร่วมมือในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ และผังการใช้ประโยชน์ที่ดินภายในย่านเมืองอัจฉริยะ เพื่อให้สามารถรองรับความต้องการใช้งานในพื้นที่ในอนาคต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกมิติ อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในการกระจาย ความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ได้

ปี 2563 ปัจจุบันประเทศไทยมีเมืองอัจฉริยะนาร่องของ ASEAN Smart City Network จำนวน 3 เมือง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี และภูเก็ต ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายระดับเสี่ยง (และอยู่ระหว่างยื่นข้อเสนอเพื่อขอรับการประกาศเขตเมืองอัจฉริยะเพิ่มเติม รวมเป็น 40 เขตส่งเสริมเมืองอัจฉริยะใน 27 จังหวัดทั่วประเทศ ครอบคลุม 6 เมืองศูนย์กลางที่เป็นเป้าหมาย)

*15 จังหวัดในกลุ่มที่รวยที่สุด (Top 20) ได้แก่ ระยอง กรุงเทพมหานคร ชลบุรี ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา พระนครศรีอยุธยา ภูเก็ต สมุทรสาคร สมุทรปราการ สระบุรี พังงา นครปฐม ปทุมธานี ราชบุรี และจันทบุรี

**15 จังหวัดในกลุ่มที่จนที่สุด (Bottom 20) ได้แก่ แม่ฮ่องสอน ยโสธร หนองบัวลำภู นราธิวาส Mukดาหาร สกลนคร อำนาจเจริญ บุรีรัมย์ บึงกาฬ ชัยภูมิ สุรินทร์ ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี พัทลุง ศรีสะเกษ

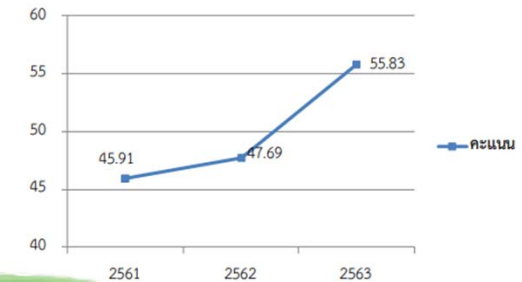
ความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

15

แผนแม่บทฯ ประเด็น (15) พลังทางสังคม

แผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม ได้กำหนดตัวชี้วัดคือ มิติด้านโอกาสของดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าทางสังคม จัดทำโดย Social Progress Imperative ทั้งนี้ พบว่าปี 2563 มีค่าคะแนน 55.83 เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ซึ่งมีค่าคะแนน 47.69 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.07 ซึ่งมากกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 10

มิติด้านโอกาสของดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าทางสังคม

2562

2563

เป้าหมายระดับแผนย่อยที่ต้องบรรลุในปี 2565

- ภาคีการพัฒนา มีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดัชนีชี้วัดทุนทางสังคม* เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10

2562

2563

ปี 2563 (1) จำนวนองค์กรชุมชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.93 (2) สัดส่วนครัวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของชุมชน/ท้องถิ่นร้อยละ 99.63 เพิ่มขึ้นจากปี 2561 (3) จำนวนบริษัทจดทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นสมาชิกของดัชนีความยั่งยืน (DJSI) เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จากปี 2562 (4) การจัดตั้งเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนประเทศไทย (TRBN) (5) สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย (GCNT)

- ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนวัยสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น : สัดส่วนประชากรอายุ 25-59 ปีที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เฉลี่ยร้อยละ 60 ของประชากรอายุ 25-59 ปี ทั้งหมด

2562

2563

ปี 2563 ประชากรอายุ 25-59 ปีที่มีการเตรียมการก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 51.9

- ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง : สัดส่วนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลงร้อยละ 10

2562

2563

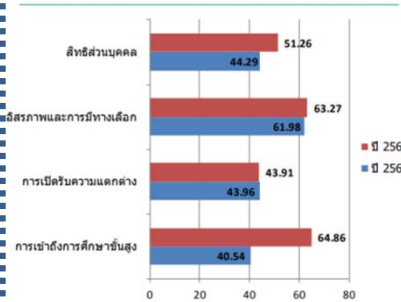
ปี 2563 ผู้สูงอายุที่ยากจนหลายมิติ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.5 ของผู้สูงอายุยากจนในระบบ TPMAP ทั้งหมด ลดลงจากปี 2561 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.1

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

- เร่งสร้างสภาพแวดล้อม กลไก ที่เอื้อต่อการเพิ่มบทบาทของภาคีการพัฒนา อาทิ ฐานข้อมูลและการสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูล การประสานเชื่อมโยงการทำงานระหว่างภาคีในพื้นที่ ไม่ซ้ำซ้อน การเพิ่มช่องทางและเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายใหม่มีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน/สังคม
- สร้างความตระหนักในกลุ่มคนวัยทำงานถึงความสำคัญของการออมเงิน และการเตรียมตัวในสังคมสูงอายุ ระบบบริการสุขภาพที่มีคุณภาพ การสร้างเครือข่ายทางสังคม บริการสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานประกอบการ รวมทั้งสร้างทัศนคติว่าผู้สูงอายุเป็นทุนทางสังคม
- ผลักดันนโยบายการเตรียมเป็นผู้สูงอายุและการดูแลผู้สูงอายุ สนับสนุนทรัพยากรเตรียมการรองรับ โดยเฉพาะด้านสวัสดิการสังคม ส่งเสริมบทบาทชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ และให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้สูงอายุเปราะบางให้เข้าถึงบริการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีอย่างทั่วถึง

ระยะต่อไปควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าทางสังคมด้านโอกาส ซึ่ง **ประเด็นการเปิดรับความแตกต่าง** มีค่าคะแนนค่อนข้างต่ำ และปรับตัวลดลง

องค์ประกอบดัชนีความก้าวหน้าทางสังคมด้านโอกาส

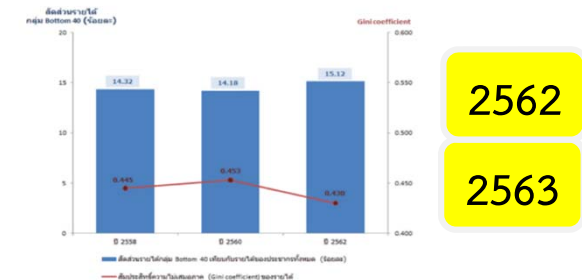
ที่มา: Social Progress Imperative

ความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

16

แผนแม่บทฯ ประเด็น (16) เศรษฐกิจฐานราก

แผนแม่บทประเด็นเศรษฐกิจฐานราก กำหนดตัวชี้วัดคือ ดัชนีการพัฒนาย่างทั่วถึง (Inclusive Development Index : IDI) ทั้งนี้ เป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 คือ 4.30 คะแนน (ปี 2561 ประเทศไทยมี IDI เท่ากับ 4.24) แต่ในปี 2562-2563 ยังไม่มีการประมวลผลตัวชี้วัดดังกล่าว จึงเทียบเคียงจากสัดส่วนการกระจายรายได้ของกลุ่ม bottom 40 และ สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (GINI Coefficient) แทน

2562

2563

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ประมวลผลโดย กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.)

เป้าหมายระดับแผนย่อยที่ต้องบรรลุในปี 2565

- ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น : อัตราการเติบโตของรายได้ของกลุ่ม bottom 40 เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี

2562

2563

ปี 2563 ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2562 พบว่า รายได้เฉลี่ยของประชากร Bottom 40 เท่ากับ 3,721 บาท/คน/เดือน เมื่อเทียบกับข้อมูลปี 2560 ที่มีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 3,408 บาท/คน/เดือน คิดเป็นอัตราการเติบโตเท่ากับร้อยละ 9.2 หรือประมาณร้อยละ 4.6 ต่อปี

- ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานรากมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง : อัตราการเติบโตของมูลค่าเศรษฐกิจฐานรากของมูลค่าสินค้า OTOP เฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 30

2562

2563

ปี 2563 อัตราการเติบโตของมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานรากของมูลค่าสินค้า OTOP รวมในปีงบประมาณ 2563 พบว่า มีอัตราการเติบโตเมื่อเทียบกับปีฐาน (ปี 2560) เพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 68.1 สูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด

- กลุ่ม bottom 40 บริหารจัดการหนี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง : สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ ร้อยละ 55

2562

2563

ปี 2563 ข้อมูลปี 2562 สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ของกลุ่ม bottom 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 64.12

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

- ออกแบบมาตรการพัฒนาศักยภาพและจิตใจให้กลุ่ม Bottom 40 มีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจมากขึ้น รวมถึงใช้ประโยชน์จากระบบ TPMAP ระบุตัวตนผู้ที่เดือดร้อนเร่งด่วน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งทางด้านสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น
- ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีความรู้และทักษะในการปรับตัวต่อบริบทของตลาดที่เปลี่ยนไปในอนาคต พัฒนารฐานข้อมูล OTOP เพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมช่องทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคในอนาคต รวมถึงส่งเสริมองค์ความรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมในการเพิ่มมูลค่า คุณค่า และลักษณะเด่นของผลิตภัณฑ์ในพื้นที่
- สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและทักษะเพื่อยกระดับรายได้ให้สูงขึ้น ควบคู่ไปกับการเพิ่มโอกาสให้ผู้มีรายได้น้อยเข้าถึงมาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐ รวมทั้งกระจายแหล่งเงินทุนในระบบให้ทั่วถึง อาทิ การส่งเสริมโครงการ pico-finance นอกจากนี้ ในระยะยาว ควรจัดทำระบบฐานข้อมูล และกลไกในการแก้ไขปัญหาหนี้สินที่ระบุตัวตนของผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ รวมถึงส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการการเงินและการออม

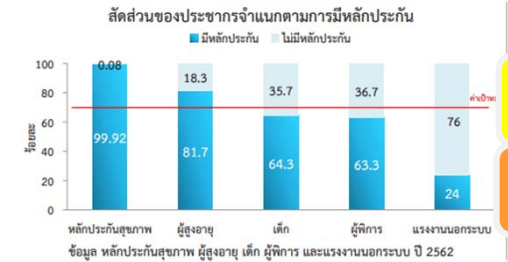
ความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

17

แผนแม่บทฯ ประเด็น (17) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม

แผนแม่บทประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม กำหนดตัวชี้วัด คือ สัดส่วนประชากรไทยทั้งหมด ที่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรการคุ้มครองทางสังคมอย่างน้อย 9 กรณี* ให้ถึงร้อยละ 70 ในปี 2565

ได้แก่ (1) เจ็บป่วย (2) คลอดบุตร (3) ตาย (4)ทุพพลภาพ/ พิการ (5) เงินช่วยเหลือ ครอบครัวหรือบุตร (6) ชรา ภาพ (7) ว่างาน (8) ผู้อยู่ในอุปการะ และ (9) การ บาดเจ็บจากการทำงาน

2562

2563

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวงแรงงาน

เป้าหมายระดับแผนย่อยที่ต้องบรรลุในปี 2565

- คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น : ร้อยละ 80 ของประชากรไทยทั้งหมดที่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรการคุ้มครองทางสังคม อย่างน้อย 9 กรณี

2562

2563

ปี 2563 ปี 2562 มีเพียงกลุ่มผู้สูงอายุที่มีหลักประกันสูงกว่าค่าเป้าหมาย โดยผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 81.7 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด ขณะที่กลุ่มเด็ก ผู้พิการ และแรงงานนอกระบบยังอยู่ที่ต่ำกว่าเป้าหมาย

- มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น : ดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือลดลง ร้อยละ10

2562

2563

ปี 2563 ปี 2562 ค่าดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเรื้อรัง เท่ากับ 0.008 0.006 0.007 0.012 และ 0.010 ตามลำดับ ซึ่งยังอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

- พัฒนาระบบการคัดกรองตรวจสอบที่แม่นยำ เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันปัญหาภาวะตกหล่น สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงออกแบบสวัสดิการที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ปรับปรุงระเบียบ/กฎหมายให้สอดคล้องและไม่เป็นอุปสรรค งบประมาณด้านสวัสดิการที่เหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ เพิ่มความสามารถในการร่วมจ่าย รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือของทุกภาคส่วนและภาคีการพัฒนาในการจัดสวัสดิการ
- สร้างกลไก ความร่วมมือและบูรณาการกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในมิติต่าง ๆ ตั้งแต่ในระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติ รวมถึงการพัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศการให้ความช่วยเหลือที่สอดคล้องกับความต้องการของประชากรกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริงและครบถ้วน

(ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)

5 เป้าหมายหลัก 5 ตัวชี้วัด

(ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)

13 หนุ้ดหมาย เพื่อพลิกโฉมประเทศ

แบ่งตาม 4 มิติการพัฒนา

วาระที่

3

เรื่องเพื่อพิจารณา

แนวทางการขับเคลื่อนการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาค
และความเท่าเทียมทางสังคม

ข้อเสนอแนะทางบูรณาการ

พลังทางสังคม

โอกาส

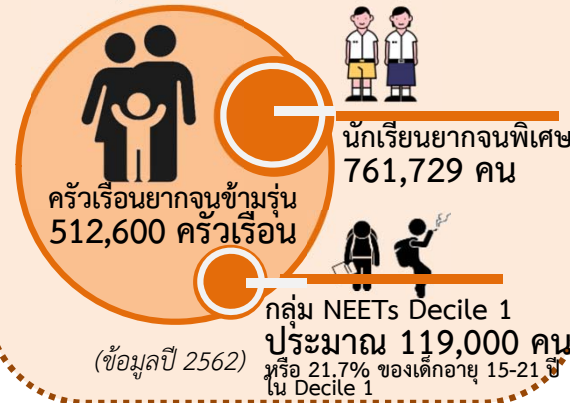
ภาคีการพัฒนา มีบทบาทในการ พัฒนาสังคมมาก	2562	ผู้สูงอายุมีความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น	2562
ขึ้นอย่างต่อเนื่อง	2563	อย่างต่อเนื่อง	2563

ความท้าทาย

ประชากรไทยมี การเตรียมการ	2562	คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อย โอกาสและกลุ่ม	2562	มีระบบและกลไกในการ ให้ความช่วยเหลือ	2562
ก่อนยามสูงอายุ เพื่อให้สูงวัยอย่าง มีคุณภาพเพิ่มขึ้น	2563	เพราะบางได้รับการ คุ้มครองและมี หลักประกันทางสังคม เพิ่มขึ้น	2563	กลุ่มเป้าหมาย ที่ต้องการความช่วยเหลือ เป็นพิเศษได้ครอบคลุม มากยิ่งขึ้น	2563

กลุ่มเป้าหมาย

- เด็กนักเรียนยากจนพิเศษจากครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น
- กลุ่ม NEETs (เด็กอายุ 15 – 21 ปี ที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษาและไม่ได้ทำงาน)

นักเรียนยากจนพิเศษ หมายถึง นักเรียนในครัวเรือนที่สมาชิกมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนไม่เกิน 3,000 บาท และมีความขาดแคลนทุนทรัพย์ (Proxy Mean Test : PMT) มากกว่า 50 คะแนนขึ้นไป (ที่มา : กสศ. <https://www.eef.or.th/fund/support-poor-students/>)

ครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น คือ ครัวเรือนที่มีเด็กและเยาวชนอายุ 0-18 ปี และมีความขัดสนทางรายได้หรือมีรายได้ อย่างไม่ค่อยอย่างใดอย่างหนึ่งจาก 4 มิติ ดังต่อไปนี้ ได้แก่ **มิติด้านสุขภาพ** (เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักไม่ถึง 2,500 กรัม หรือเด็ก 0-12 ปี ได้รับวัคซีนไม่ครบ) **มิติด้านสภาพแวดล้อม** (ไม่มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย หรือขาดแคลนน้ำสะอาดสำหรับบริโภค) **มิติด้านการศึกษา** (เด็กขาดการเตรียมพร้อมก่อนวัยเรียน ไม่ได้รับการศึกษาภาคบังคับ หรือไม่ได้เรียนต่อชั้น ม.4 หรือเทียบเท่า หรือมีคนในครัวเรือนที่ไม่มีงานทำไม่ได้รับการฝึกอาชีพ หรือขาดทักษะในการอ่าน เขียน และคิดเลขอย่างง่าย) และ**มิติด้านความมั่นคงทางการเงิน** (รายได้ครัวเรือนต่ำกว่า 38,000 บาท/คน/ปี หรือไม่มีเงินออม) โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ครัวเรือนยากจนข้ามรุ่นมาจากระบบข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (TPMAP)

ข้อเสนอแนะทางบูรณาการ

1.1 วางแผน พัฒนา และติดตามเด็กยากจนพิเศษจากครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น

หน่วยงานรับผิดชอบ

1.2 จัดทำ Individual Plan

- ✓ จัดสรรทรัพยากรที่จำเป็น
- ✓ ติดตามช่วยเหลือให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หรือการพัฒนาทักษะอาชีพ
- ✓ เพิ่มโอกาสการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
- ✓ จัดหาพี่เลี้ยงมีศักยภาพคอยให้คำแนะนำดูแล

ศธ. / กสศ. / สพฐ. / สช. / สอศ.

ร่วมกับ ภาคประชาสังคม/ภาคเอกชน

2. เร่งรัดการจัดทำ Credit Bank

ในทุกระดับการศึกษา เพื่อให้เกิดการเทียบโอนระหว่างทักษะ ประสบการณ์ กับคุณวุฒิการศึกษา และให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง

หน่วยงานรับผิดชอบ

ศธ. / อว.

3. ครอบครัวยุคใหม่

- ✓ ให้ความช่วยเหลือทางสังคมแบบมุ่งเป้า
- ✓ ส่งเสริมการประกอบอาชีพที่มีรายได้สูงขึ้น

หน่วยงานรับผิดชอบ

มท. / พม.

โอกาส

การพัฒนาเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ ให้เป็นเมืองอัจฉริยะในทุกมิติ เพื่อกระจายความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำ

2562

2563

ความท้าทาย

ศักยภาพและขีดความสามารถของ เศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น : อัตราการเติบโตของรายได้ของกลุ่ม bottom 40 เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี

2562

2563

ผู้ประกอบการเศรษฐกิจฐานราก มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (อัตราการเติบโตของมูลค่า เศรษฐกิจฐานรากของมูลค่าสินค้า OTOP เฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ 30)

2562

2563

กลุ่มเป้าหมาย

- กลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด (กลุ่ม Bottom 40)

32.7 ล้านคน
(รายได้เฉลี่ย
3,721 บาท/คน/เดือน)

(ข้อมูลปี 2562)

ข้อเสนอแนะทางบูรณาการ

- 1.1 อุดหนุนการเข้าถึงดิจิทัล และเพิ่มศักยภาพการใช้ดิจิทัลทั้งระบบ แก่คนจนและกลุ่มเปราะบาง เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการ พื้นฐานด้านสาธารณสุข การศึกษา และการประกอบอาชีพ
- 1.2. ออกมาตรการจูงใจให้เข้ารับการอบรมพัฒนาทักษะอาชีพ Reskill/Upskill/New skill
- 1.3 พัฒนาศูนย์เรียนรู้ในพื้นที่ เพื่อสร้างอาชีพ / ทักษะการเป็นผู้ประกอบการในยุค New Normal

หน่วยงานรับผิดชอบ

กค. / ดีอี / พม. /
มท. / กสทช.

ร่วมกับ ภาคประชาสังคม
ภาคเอกชน

2. บูรณาการฐานข้อมูลคลัสเตอร์ผู้ประกอบการ ในท้องถิ่น + สถาบันศึกษา (R&D) ระดับจังหวัด ในรูปของ Open Data เพื่อเป็นแหล่งข้อมูล ที่ผู้ประกอบการ/ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึง ข้อมูลเพื่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพ ผลลัพธ์

หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักงาน SME /
กระทรวงดีอี (DGA)
/หอการค้าจังหวัด /
อว./ สถาบันการศึกษา

ข้อเสนอแนะทางบูรณาการ

ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม

โอกาส

การมีระบบข้อมูลขนาดใหญ่สำหรับการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (TPMAP) เพื่อใช้ระบุกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสวัสดิการ / หลักประกันทางสังคม

ความท้าทาย

คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 80 ของประชากรไทยทั้งหมดที่ได้รับการคุ้มครองตามมาตรการคุ้มครองทางสังคม อย่างน้อย 9 กรณี)

2562

2563

มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น : ดัชนีความยากจนแบบหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือลดลงร้อยละ10

2562

2563

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มคนเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วนในระบบ TPMAP จำนวน 983,316 คน

คน/ครัวเรือนเปราะบาง 10,754,205 คน 4,104,450 ครัวเรือน

กลุ่มคนที่ตกหล่นจากระบบ (Exclusion Error)

ข้อเสนอแนะทางบูรณาการ

1. ปรับปรุงฐานข้อมูล TPMAP และ จปฐ. โดยใช้ผลการค้นหา สอบทานข้อมูลด้วยกลไกในพื้นที่จากโครงการที่ได้ดำเนินการมาแล้วของ อว. ร่วมกับกลไก ศจพ. เพื่อไม่ให้มีผู้ตกหล่น

หน่วยงานรับผิดชอบ

ศจพ. / NECTEC / มท. / อว. / บพท.

2. เพิ่มระดับการออมในระบบ ประกันสังคมและการออมภาคสมัครใจ

หน่วยงานรับผิดชอบ

กค. / รง.

3. จัดทำระบบให้ความช่วยเหลือ ในยามวิกฤติจากบทเรียน Covid-19

- ✓ ทูตทางสังคม
- ✓ การมีส่วนร่วมของชุมชน

หน่วยงานรับผิดชอบ

พม. (พอช.) / สธ. (สสส./สช.) มท. (พช.)

ข้อเสนอแนะทางบูรณาการ

เมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

โอกาส

การพัฒนาเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาค ให้เป็นเมืองอัจฉริยะในทุกมิติ เพื่อกระจายความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำ

2562

2563

ความท้าทาย

เป้าหมายช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ลดลง วัดจากสัดส่วน GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 สุดท้ายที่รวยที่สุด ต่อ GPP per capita ของจังหวัดร้อยละ 20 แรกที่จนที่สุด ทั้งนี้ปี 2561 คิดเป็น 6.47 เท่า มากกว่าค่าเป้าหมายในปี 2566-2570 ที่กำหนดไว้ไม่เกิน 3 เท่า

2562

2563

ข้อเสนอแนะทางบูรณาการ

- 1.1 ลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน ระบบคมนาคมขนส่ง ระบบดิจิทัล สาธารณสุข และการศึกษา อย่างสอดคล้องกับอัตลักษณ์และความต้องการของพื้นที่ เพื่อพัฒนาภาคให้เป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ
- 1.2 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาพื้นที่และเมือง ร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน โดยวางแผนการพัฒนาให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและภัยพิบัติ
- 1.3 เสริมสร้างสมรรถนะประชาชนท้องถิ่นในทุกระดับ ให้มีศักยภาพการบริหารจัดการพื้นที่และเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หน่วยงานรับผิดชอบ

มท./พม./คค./ดีอี/สธ.
ร่วมกับ ภาคประชาสังคม
และภาคเอกชน

กลุ่มเป้าหมาย

เมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ 6 เมือง
(กรุงเทพและปริมณฑล, ขอนแก่น, เชียงใหม่, เมืองในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, สงขลา, และภูเก็ต)

2. พัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ สร้าง/พัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีคุณภาพ และตอบสนองต่อความต้องการประชาชน โดยมีมาตรการทางภาษีเพื่อจูงใจ และมีมาตรการจูงใจให้ประชาชนเข้ามาเรียนรู้ หรือมีบริการเก็บเป็น Credit ได้

หน่วยงานรับผิดชอบ

กค./อว./มท./อปท.
สถาบันการศึกษา
ร่วมกับ ภาคประชาสังคม
ภาคเอกชน

ข้อเสนอเพื่อโปรดพิจารณา

- ๓.๑ เห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม
- ๓.๒ มอบหมายฝ่ายเลขานุการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคมตามที่ประชุมเห็นชอบ

Thank you